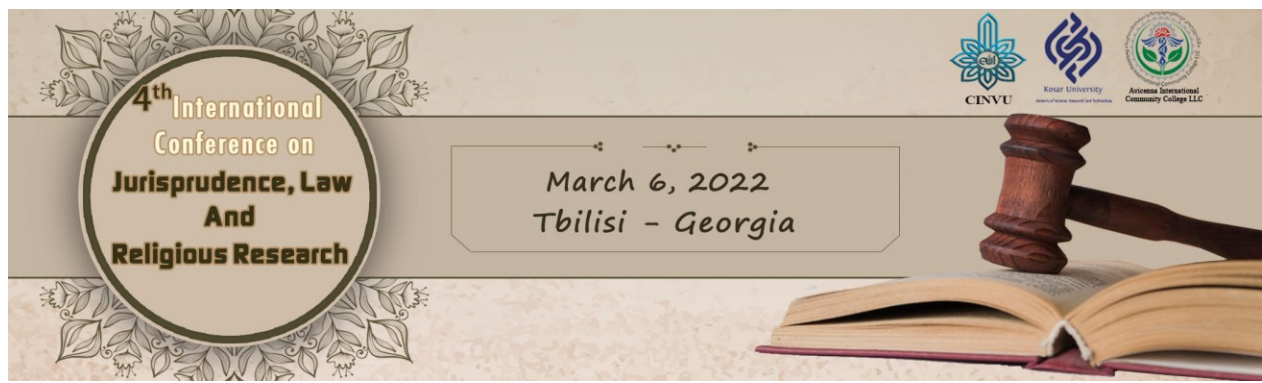

بررسی فقه‌الحديثی روایت «اختلاف امتی رحمه»

فرزین حبیب‌زاده^۱

۱- کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث دانشگاه علامه طباطبائی

چکیده

دانش فقه‌الحديث از آن جهت که به بررسی و تبیین متن حدیث می‌پردازد و در نهایت به فهم درست و ژرف گفتار معصومان (ع) یاری می‌رساند، از دیرباز یکی از دانش‌های سودمند و کاربردی حدیث به شمار می‌رفته است. بررسی و ارزیابی متن برخی روایات برای وصول به فهم محتوا و مضمون اصلی حدیث و شرح مشکلات بر سر راه فهم آن، از وظایف اصلی دانش فقه‌الحديث است. با همین هدف، پژوهش حاضر، به منظور شناخت و ارزیابی متن و سند و نیز دستیابی به مقصود اصلی روایت «اختلاف امتی رحمه» و بررسی معنای اختلاف در آن با استناد به آیات قرآن و روایات صحیح و با بهره‌گیری از روش توصیفی - تحلیلی به نگارش درآمده است. این بررسی نشان می‌دهد که هم از طریق دلایل عقلی و هم از راه آیات قرآن و روایات، می‌توان اختلاف میان امت را مورد نکوهش قرار داد و همچنین می‌توان معنای «اختلاف» در این روایت را به دو شکل توجیه نمود: یکی اینکه اختلاف را غیر از معنای مشهور آن (تفرقه و چنددستگی) دانست و آن را به معنای «آمد و شد» به کار برد، چنانکه این معنا در آیات قرآن و برخی روایات وجود دارد. دوم اینکه اختلاف را به همان معنای ناسازگاری و چنددستگی دانست که این موضوع از آن جهت که زمینه رشد و شکوفایی علم را فراهم می‌کند، مایه رحمت برای امت است. البته در مورد معنای اخیر دیدگاه‌های گوناگونی مطرح است. یکی از این دیدگاه‌ها این است که اختلاف امت در این روایت، اختلاف در جزئیات و فروع دین است، نه اختلاف در اصول کلی و احکام اصلی اعتقادی.

واژگان کلیدی: فقه‌الحديث، اختلاف، اختلاف امت، تفرقه و چنددستگی